

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

દિવ્યા મેન્યુફેક્ચરિંગ કો. (પી) લિમિટેડ
તિરુપતિ વૂલન મિલ્સ
શ્રમિક સંઘર્ષ સમિતિ અને અન્ય

વિરુદ્ધ

યુનિયન બેંક ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય
ઓફિશિયલ લિક્વિડેટર અને અન્ય
જુલાઈ ૧૧, ૨૦૦૦

[એમ.બી. શાહ અને આર.પી. સેઠી, ન્યાયમૂર્તિઓ]

કંપનીઝ (કોર્ટ) રુલ્સ, ૧૯૫૯: રુલ ૨૭૩.

કંપનીનું વિસર્જન-મંજૂર થયેલ વેચાણ-રદ કરવું-માન્યતા-હાઈકોર્ટે સૌથી ઊંચી ઓફર સ્વીકારી અને વેચાણ મંજૂર કર્યું-ત્યારબાદ, કેટલીક પક્ષકારોએ ઘણી ઊંચી કિંમતોની ઓફર કરી-હાઈકોર્ટે પક્ષકારોને તેમની ઓફરના ૨૦% જમા કરાવવા અને મૂળ બોલી લગાવનારને વળતરની ચોક્કસ રકમ ચૂકવવાનો નિર્દેશ આપ્યો અને વેચાણની મંજૂરી રદ કરી-વેચાણની શરતો અને નિયમોમાં એક કલમે હાઈકોર્ટને લેણદારો અને/અથવા જાહેર હિતમાં વેચાણની મંજૂરી રદ કરવાની સત્તા આપી હતી-તેની યોગ્યતા ઠેરવવામાં આવી: હાઈકોર્ટે છેતરપિંડી અથવા ગેરરીતિનો કોઈ સંકેત ન હોવા છતાં તેના વિવેકાધિકારનો ઉપયોગ કરીને વેચાણ યોગ્ય રીતે રદ કર્યું-તેથી વધુ જ્યારે હાઈકોર્ટે ટૂંકા સમયમાં તેના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કર્યો-જો કે, નવી ઊંચી કિંમતે નિયત અનામત કિંમત સાથે નવા વેચાણનો હુકમ કરવામાં આવ્યો-કંપનીઝ એક્ટ ૧૯૫૬.

અપીલકર્તા કંપની (ટી) ને હાઇકોર્ટ દ્વારા વિસર્જન કરવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો અને ઓફિશિયલ લિક્વિડેટરને સદર કંપનીનો ચાર્જ સંભાળવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો. મૂલ્યાંકન અહેવાલના આધારે ટી ની મિલકતોનું મૂલ્ય રૂપિયા ૩૭ લાખ આંકવામાં આવ્યું હતું. અપીલકર્તા-કંપની (ડી) સદર કિંમતે કંપની ટી ને ચાલુ વ્યવસાય તરીકે ખરીદવા સંમત હતી. ત્યારબાદ, કંપની જજે ઓફિશિયલ લિક્વિડેટરને કંપની ટી ની ખરીદી માટે નવી ઓફરો મંગાવતી જાહેરાત પ્રકાશિત કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો. ડી એ પોતાની ઓફર રૂપિયા ૩૭ લાખથી વધારીને રૂપિયા ૮૫ લાખ કરી અને તેને સૌથી ઊંચી બોલી લગાવનાર તરીકે જાહેર કરવામાં આવી. જો કે, હાઇકોર્ટે ડી ની તરફેણમાં વેચાણ મંજૂર કર્યું ન હતું કારણ કે સામાવાળા-બેંક, એક સુરક્ષિત લેણદારે, ઊંચી ઓફર લાવવા માટે વધુ તકની વિનંતી કરી હતી. જો કે, કોઈ ઊંચી ઓફર કરવા માટે ન આવતાં, કંપની જજે શરતી રીતે ડી ની ઓફર સ્વીકારી અને સુરક્ષિત લેણદારોને ૩૦ દિવસની અંદર ઊંચી ઓફર શોધવાની સ્વતંત્રતા આપી. જો કે, હાઇકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે ઉપરોક્ત હુકમ પર સ્ટે આપ્યો હતો.

ડિવિઝન બેન્ચે ઓફિશિયલ લિક્વિડેટરને રૂપિયા ૮૫ લાખની અનામત કિંમત સાથે નવું વેચાણ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો. ડી ની રૂપિયા ૧.૩૦ કરોડની ઓફર સ્વીકારવામાં આવી અને તેની તરફેણમાં વેચાણ મંજૂર કરવામાં આવ્યું. ત્યારબાદ, સામાવાળાઓ (ટી અને એસ) એ ડી ની તરફેણમાં થયેલા વેચાણને રદ કરવા માટે એક અરજી દાખલ કરી કારણ કે તેઓ અનુક્રમે રૂપિયા ૧.૪૦ કરોડ અને રૂપિયા ૨ કરોડની ઓફર કરવા તૈયાર હતા. પોતાની શુદ્ધ દાનત દર્શાવવા માટે તેઓ આ રકમના ૨૦% જમા કરાવવા તૈયાર હતા. ડી એ આ અરજીનો વિરોધ કર્યો.

ડિવિઝન બેન્ચે વેચાણની શરતો અને નિયમોની એક કલમનો સંદર્ભ આપ્યો જે હાઇકોર્ટને લેણદારો, અંશદાતાઓ અને તમામ સંબંધિતોના હિત અને/અથવા જાહેર હિત માટે વેચાણ મંજૂર થયા પછી પણ તેને રદ કરવાની સત્તા આપતી હતી. ડિવિઝન બેન્ચે નોંધ્યું કે ઓફર કરાયેલી રકમ રૂપિયા ૩૭ લાખથી વધીને રૂપિયા ૨ કરોડ થઈ ગઈ હતી. તેથી ડિવિઝન બેન્ચે ડી ની તરફેણમાં થયેલું વેચાણ રદ કર્યું અને ટી અને એસ ને ડી ને થયેલા નુકસાન માટે પ્રત્યેકને રૂપિયા ૭૦,૦૦૦ ચૂકવીને વળતર આપવાનો નિર્દેશ આપ્યો અને ટી ની અસ્કયામતોના પુનઃવેચાણનો નિર્દેશ આપ્યો. તેથી હાલની અપીલ.

અપીલ ફગાવી દેતાં, કોર્ટે ઠેરવેલ કે

૧. હાઇકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે તમામ સંબંધિત તથ્યો પર વિચાર કર્યો છે જેમાં એ તથ્યનો પણ સમાવેશ થાય છે કે પ્રારંભિક તબક્કે, અપીલકર્તા ડી એ મિલકતો ખરીદવા માટે માત્ર રૂપિયા ૩૭ લાખની ઓફર કરી હતી. તેનો અર્થ એ કે, અપીલકર્તા પાણીના મૂલ્યે ખરીદવા માંગતો હતો. ત્યારબાદ, કોર્ટની

દરમિયાનગીરીથી, અપીલકર્તા દ્વારા કિંમત વધારીને રૂપિયા ૧.૩ કરોડ કરવામાં આવી હતી. આ દર્શાવે છે કે અપીલકર્તા મિલકત ખરીદવા માટે ઉત્સુક હતો, જો કે, માત્ર ન્યૂનતમ રકમ ચૂકવીને અને લિક્વિડેટર દ્વારા વેચાણનો લાભ લેવાની આશામાં કે જો અન્ય કોઈ ખરીદદારો ન હોય, તો તે બજાર કિંમત કરતાં અસાધારણ રીતે ઓછી કિંમતે કંપની ખરીદી લેશે. એ પણ સાચું છે કે અપીલકર્તા દ્વારા કરવામાં આવેલી ઓફર સ્વીકારવામાં આવી હતી અને તેની તરફેણમાં વેચાણ મંજૂર કરવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો પરંતુ તે જ સમયે, મિલકતનો કબ્જો સોંપવામાં આવે તે પહેલાં, અથવા તેની તરફેણમાં વેચાણ દસ્તાવેજ ન્યાયિક રીતે સંપાદિત થાય તે પહેલાં, સામાવાળાઓ એસ અને જે એ નિર્દેશ કર્યો કે અસ્કયામતો અને મિલકતો રૂપિયા ૨ કરોડમાં વેચી શકાય તેમ છે. પોતાની શુદ્ધ દાનત દર્શાવવા માટે તેમને પ્રત્યેકને રૂપિયા ૪૦ લાખ જમા કરાવવા અને અપીલકર્તાને નુકસાની પેટે પ્રત્યેકને રૂપિયા ૭૦,૦૦૦ ચૂકવવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો. વધુમાં, વેચાણ ૨૬ કરવાની અરજી અપીલકર્તાની બોલી સ્વીકારવાના હુકમના થોડા દિવસોમાં જ દાખલ કરવામાં આવી હતી. સંજોગોના આ સેટમાં, જ્યારે અસ્કયામતોની સાચી બજાર કિંમત કોર્ટને યોગ્ય રીતે ખબર ન હતી અને વેચાણ અત્યંત અપૂરતી કિંમતે મંજૂર કરવામાં આવ્યું હતું, ત્યારે કંપની, તેના સુરક્ષિત અને અસુરક્ષિત લેણદારો અને કર્મચારીઓના હિતમાં તેને ૨૬ કરવા માટે કોર્ટ સ્વતંત્ર હતી. અપીલકર્તાને સામાવાળાઓ એસ અને જે દ્વારા પ્રત્યેકને રૂપિયા **entertainment** ૭૦,૦૦૦ ની ચુકવણી કરીને યોગ્ય વળતર પણ આપવામાં આવ્યું છે. કોર્ટની એ ફરજ છે કે તે જોવું કે હરાજીમાં મેળવેલી કિંમત પર્યાપ્ત કિંમત છે ભલે ગેરરીતિ કે છેતરપિંડીનો કોઈ સંકેત ન હોય.

નવલખા એન્ડ સન્સ વિરુદ્ધ શ્રી રમણ્યા દાસ, એસ.સી.સી. ૫૩૭ (૧૯૬૯) ૩ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો.

ગોવર્ધન દાસ યુની લાલ વિરુદ્ધ ટી. શ્રીમન કંથિમથિનાથ પિલ્લઈ, એ.આઈ.આર. (૧૯૨૧) મદ્રાસ ૨૮૬; રથનસ્વામી પિલ્લઈ વિરુદ્ધ સદાપથી પિલ્લઈ, એ.આઈ.આર. (૧૯ **backcountry** ૨૫) મદ્રાસ ૩૧૮; એસ. સુંદરરાજન વિરુદ્ધ રોશન એન્ડ કો., એ.આઈ.આર. (૧૯૪૦) મદ્રાસ ૪૨ અને એ. સુબ્બરાયા મુદલિયાર વિરુદ્ધ કે. સુંદરરાજન, એ.આઈ.આર. (૧૯૫૧) મદ્રાસ ૯૮૬, સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો.

૨. જ્યારે અપીલકર્તાએ રૂપિયા ૧.૩૦ કરોડની ઓફર કરી ત્યારે એસ ને બોલી લગાવવાની મંજૂરી આપવામાં આવી ન હતી કારણ કે તેણે જાહેરાતની જરૂરિયાતોનું પાલન કર્યું ન હતું. વધુમાં, ડિવિઝન બેન્ચે હુકમ કર્યો કે એફ અને જે ની ઓફરો પર વિચાર કરવામાં આવશે અને આ બે પક્ષકારો દ્વારા કરવામાં આવેલી ઓફરોના આધારે વેચાણની મંજૂરી આપવામાં આવશે. વધુમાં, અપીલકર્તા ડી એ તેની અગાઉની ઓફર પાછી ખેંચી લીધી હોવા છતાં, કોર્ટે તેને

આગળની ઓફર કરવામાં ભાગ લેવાની મંજૂરી આપી હતી. સંજોગોના આ સેટમાં, બોલીને માત્ર ત્રણ ઓફરકર્તાઓ વચ્ચે મર્યાદિત રાખવાની કોઈ જરૂર ન હતી.

LICA (P) Ltd. (૧) વિરુદ્ધ ઓફિશિયલ લિક્વિડેટર, (૧૯૯૬) ૮૫ કંપની કેસીસ ૭[[૪]]૮૮ (એસ.સી.) અને **LICA (P) Ltd.** (૨) વિરુદ્ધ ઓફિશિયલ લિક્વિડેટર, (૧૯૯૬) ૮૫ કંપની કેસીસ ૭૯૨ (એસ.સી.) પર આધાર રાખવામાં આવ્યો.

૩.૧. વધુમાં, વેચાણની શરતો અને નિયમોમાં એક ચોક્કસ શરત છે, જે કોર્ટને લેણદારો, અંશદાતાઓ અને તમામ સંબંધિતોના હિત અને/અથવા જાહેર હિત માટે વેચાણ મંજૂર થયા પછી પણ તેને રદ કરવાની સત્તા આપે છે. તેથી, એમ કહી શકાય નહીં કે વેચાણ મંજૂર થયા પછી કોર્ટ ફક્ટોસ ઓફિશિયો બની ગઈ હતી. રૂપિયા ૨ કરોડની ઓફરની સરખામણીમાં રૂપિયા ૧.૩૦ કરોડની ઓફર તદ્દન અપૂરતી છે અને જે કેસમાં આવી ઊંચી કિંમતની ઓફર કરવામાં આવે છે ત્યાં વેચાણ રદ કરવું તે કંપની અને તેના લેણદારોના હિતમાં રહેશે. આનાથી સૌથી ઊંચી બોલી લગાવનારને થોડી અસુવિધા કે નુકસાન થઈ શકે છે પરંતુ તે બાબતમાં કંઈ થઈ શકે તેમ નથી. હાલના કેસમાં, કોર્ટે ટૂંકા સમયમાં તેના ન્યાયિક વિવેકાધિકારના ઉપયોગની સમીક્ષા કરી છે.

૩.૨. લિક્વિડેટરને વર્તમાનપત્રોમાં, ખાસ કરીને દિલ્હી અને હરિયાણા રાજ્યમાં પ્રસારણ ધરાવતા વર્તમાનપત્રોમાં યોગ્ય પ્રસિદ્ધિ આપ્યા પછી કાયદા અનુસાર સીલબંધ ટેન્ડરો મંગાવીને અથવા હરાજી દ્વારા મિલકતના વેચાણ માટે કોર્ટમાંથી હુકમ મેળવીને વહેલામાં વહેલી તકે યોગ્ય પગલાં લેવા નિર્દેશ આપવામાં આવે છે, જેમાં અનામત કિંમત રૂપિયા ૨ કરોડ (ઓફર મુજબ) નક્કી કરવામાં આવેલ છે.

સિવિલ એપેલેટ જ્યુરિસડિક્શન: સિવિલ અપીલ નંબર ૪૭૦૬ અને ૪૭૦૭/૧૯૯૮ .

એ.સી.ઓ. નં. ૧૬/૧૯૯૮ માં જી.એ. નં. ૩૪૪/૯૮ માં કલકત્તા હાઈકોર્ટના તારીખ ૧૧.૮.૯૮ ના ચુકાદા અને હુકમમાંથી.

ઉપસ્થિત પક્ષકારો તરફે હરીશ એન. સાલ્વે, સુશ્રી ઇન્દ્રા જયસિંહ, પી.એસ. મિશ્રા, રાણા મુખર્જી, સુશ્રી સુમિતા મુખર્જી, રાજીવ તલવાર, ડી.પી. મુખર્જી, સુશ્રી નંદિની મુખર્જી, જનેન્દ્ર લાલ, સુશ્રી યાસ્મીન તારાપોર, એલ. નાગેશ્વર રાવ, સંજય કુમાર ઘોષ, અવિજીત ભટ્ટાચાર્ય, એસ. ભૌમિક, પી. ઘોષ, ઘનશ્યામ જોશી અને અરુણેશ્વર ગુપ્તા.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ શાહ દ્વારા આપવામાં આવેલ.

હાલની અપીલો કલકત્તા હાઇકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા અપીલ (એસીઓ) નં.૧૬/ ૧૯૯૮માં જી.એ. નં.૪૫૬૪૪/૧૯૯૮ માં પસાર કરાયેલા તારીખ ૧૧.૮.૧૯૯૮ ના ચુકાદા અને હુકમ વિરુદ્ધ દાખલ કરવામાં આવી છે જેના દ્વારા તિરુપતિ વૂલન મિલ્સ લિમિટેડ ("તિરુપતિ મિલ્સ") (વિસર્જન હેઠળ) ની અસ્કયામતો અને મિલકતોનું વેચાણ જુલાઈ ૨, ૧૯૯૮ ના રોજ અપીલકર્તા-દિવ્યા મેન્યુફેક્ચરિંગ કો. ("દિવ્યા") ની તરફેણમાં મંજૂર કરવામાં આવ્યું હતું તેને અત્રેના સામાવાળા નંબર ૭, શર્મા કેમિકલ વર્ક્સ ("શર્મા") અને સામાવાળા નંબર ૮, જય પ્રીસ્ટ્રેસ પ્રોડક્ટ્સ લિમિટેડ ("જય") ની અરજી પર પાછું ખેંચી લેવામાં આવ્યું હતું અને રદ કરવામાં આવ્યું હતું.

૧૯૭૨ માં, સોનીપત (હરિયાણા) ખાતે કાર્પેટ ચાર્નનું ઉત્પાદન કરવા માટે 'તિરુપતિ મિલ્સ' ની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી. ૩૦.૫.૮૮ ના રોજ,

એક નાણાકીય સંસ્થાએ બીઆઈએફઆર સમક્ષ સંદર્ભ દાખલ કર્યો અને તેને માંદી ઔદ્યોગિક કંપની જાહેર કરવામાં આવી. ૨૭.૧.૧૯૯૪ ના રોજ, બીઆઈએફઆર એ કંપનીના વિસર્જનની દરખાસ્ત કરી. ૨૧.૪.૯૫ ના રોજ, કલકત્તા હાઈકોર્ટ કંપનીના વિસર્જનનો હુકમ કર્યો અને ઓફિશિયલ લિક્વિડેટરને કંપનીનો ચાર્જ સંભાળવાનો નિર્દેશ આપ્યો. ૫.૭.૧૯૯૭ ના રોજ, તિરુપતિ પૂલન મિલ્સ શ્રમિક સંઘર્ષ સમિતિ ("સમિતિ") સામાવાળા નંબર ૩ એ અપીલકર્તા-દિવ્યા સાથે એક કરાર કર્યો જેના દ્વારા વિસર્જન હેઠળની સદર કંપનીની અસ્કયામતો અને મિલકતોની ખરીદી પર 'દિવ્યા' 'તિરુપતિ મિલ્સ' ચલાવવા અને સદર કંપનીના કામદારોને પુનઃરોજગાર આપવા સંમત થઈ. ૧૭.૧૨.૧૯ copy ૭ ના રોજ, 'સમિતિ' એ કલકત્તા હાઈકોર્ટ સમક્ષ ૧૯૯૭ ની અરજી નંબર ૭૪૧ દાખલ કરી જેમાં અન્ય બાબતોની સાથે અરજ કરેલ છે કે (૧) કંપનીની અસ્કયામતો અને મિલકતો ઓફિશિયલ લિક્વિડેટર અને/અવળા તેના દ્વારા નિયુક્ત મૂલ્યાંકનકાર દ્વારા આંકવામાં આવેલી કિંમતે અથવા કોર્ટને જે યોગ્ય અને યોગ્ય લાગે તે કિંમતે 'દિવ્યા' ને વેચવામાં આવે; (૨) 'દિવ્યા' ને તારીખ ૫.૭.૧૯૯૭ ના કરાર મુજબ સંમત થયા મુજબ તમામ કામદારોને પુનઃરોજગાર આપવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે અને (૩) ઓફિશિયલ લિક્વિડેટરને તેમની અસ્કયામતો અને મિલકતોના વેચાણ અંગે આગળના પગલાં લેતા રોકવામાં આવે. વિદ્વાન કંપની જજે તારીખ ૨૨.૧૨.૧૯૯૭ ના હુકમ દ્વારા ઓફિશિયલ લિક્વિડેટરને તમામ સંબંધિતોને

મિલકતોનું મૂલ્યાંકન દર્શાવવાનો નિર્દેશ આપ્યો. ૨૪.૧૨.૧૯૯૭ ના રોજ, વિદ્વાન કંપની જજે ઓફિશિયલ લિક્વિડેટરને વેચાણ માટેની નોટિસ પ્રકાશિત કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો જેમાં સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું હતું કે કંપની (વિસર્જનમાં) ની ફેક્ટરી ચાલુ વ્યવસાય તરીકે મૂલ્યાંકન અહેવાલના આધારે રૂપિયા ૩૭ લાખની નક્કી કરેલી અનામત કિંમત સાથે વેચવામાં આવશે. જો કે, સામાવાળા નંબર ૧ (યુનિયન બેંક ઓફ ઇન્ડિયા) એ દલીલ કરી હતી કે વિસર્જનમાં રહેલી કંપનીનું અંદાજિત મૂલ્ય આશરે એક કરોડ હતું અને જો જાહેરાત પછી તેનું વેચાણ કરવામાં આવે તો તેમને કોઈ ફરિયાદ રહેશે નહીં. ઓફિશિયલ લિક્વિડેટરને હરિયાણા રાજ્યમાં પ્રસારિત થતા હિન્દુસ્તાન ટાઇમ્સ, સ્ટેટ્સમેન અને હિન્દી વર્તમાનપત્રોમાં ચાલુ વ્યવસાય તરીકે વેચવાની કંપનીની સ્પષ્ટતા કરતી વેચાણ નોટિસ પ્રકાશિત કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો. વિદ્વાન જજે એ પણ નોંધ્યું કે અપીલકર્તા 'દિવ્યા' કંપની (વિસર્જનમાં) ની ફેક્ટરીને ચાલુ વ્યવસાય તરીકે ખરીદવા અને છેલ્લા ૧૨ વર્ષથી બેરોજગાર રહેલા હયાત કામદારોને રોજગારી આપવા સંમત હતી. તારીખ ૨૪.૧૨.૧૯૯૭ ના હુકમથી નારાજ થઈને, સામાવાળા નંબર ૧, બેંકે સદર હુકમને રદ કરવા માટે ડિવિઝન બેન્ચ સમક્ષ ૧૯૯૮ ની સીએ નં. ૨૨ તરીકે અપીલ દાખલ કરી. કેસની સુનાવણી વખતે વિદ્વાન સિંગલ જજ સમક્ષ બેંકને આ બાબતે રજૂઆત કરવાની સ્વતંત્રતા સાથે ૧૨.૧.૧૯૯૮ ના રોજ તેને ફગાવી દેવામાં આવી હતી.

આ દરમિયાન, વેચાણ માટેની નોટિસ જારી કરવામાં આવી હતી અને ઓફિશિયલ લિક્વિડેટરે વર્તમાનપત્રોમાં કંપની (વિસર્જનમાં) ની અસ્કયામતો અને મિલકતોના વેચાણ માટે ઓફરો મંગાવતી જાહેરાત પ્રકાશિત કરી હતી. ૩૧.૧૨.૧૯૯૭ ના રોજ, યુનિયન બેંક ઓફ ઇન્ડિયાએ 'તિરુપતિ મિલ્સ' ની સ્થાવર મિલકતોનું મૂલ્ય રૂપિયા ૧,૨૧,૦૦,૦૦૦ આંક્યું હતું. કંપનીની અસ્કયામતોના નિરીક્ષણની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી અને ૧૨ ઈન્છુક ખરીદદારોએ ૨.૧.૧૯૯૮ ના રોજ તેની અસ્કયામતોનું નિરીક્ષણ કર્યું હતું. ૧૬.૧.૧૯૯૮ ના રોજ, આશરે ૧૪ પક્ષકારોએ કંપની ખરીદવા માટે પોતાની ઓફરો આપી હતી. 'દિવ્યા' એ પોતાની ઓફર રૂપિયા ૩૭ લાખથી વધારીને રૂપિયા ૮૫ લાખ કરી અને તેને સૌથી ઊંચી બોલી લગાવનાર તરીકે જાહેર કરવામાં આવી. રૂપિયા ૮૫ લાખની તેની ઓફર ઉપરાંત, 'દિવ્યા' 'તિરુપતિ મિલ્સ' ના કામદારોને પુનઃરોજગાર આપવા પણ સંમત થઈ. સૌથી ઊંચી ઓફર કરનાર હોવા છતાં 'દિવ્યા' ની તરફેણમાં વેચાણ મંજૂર કરવામાં આવ્યું ન હતું કારણ કે બેંકે દલીલ કરી હતી કે તેમને ઊંચી ઓફર લાવવા માટે વધુ તક આપવી જોઈએ. હાઈકોર્ટ અપીલકર્તાની ઓફર સાથે મેળ ખાતી ઓફર કરવા માટે ઓફરકર્તાઓને વધુ એક તક આપવા સંમત થઈ. ૧૭.૧.૧૯૯૮ ના રોજ, બેંકે કંપની કોર્ટ સમક્ષ વેચાણની પુનઃ જાહેરાત માટે ૧૯૯૮ ની સીએ ૪૧ તરીકે અરજી કરી. ૬.૨.૧૯૯૮ ના રોજ જ્યારે આ કેસની સુનાવણી થઈ, ત્યારે કોઈ ઊંચી ઓફર કરવા માટે ન આવતાં, વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા 'દિવ્યા' ની ઓફર

શર્તી રીતે સ્વીકારવામાં આવી હતી અને સુરક્ષિત લેણદારોને ૩૦ દિવસની અંદર ઊંચી ઓફર શોધવાની સ્વતંત્રતા આપવામાં આવી હતી. અપીલકર્તાને વેચાણ માટેની નોટિસ મુજબ રૂપિયા ૭૭ લાખની બાકી રકમ જમા કરાવવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.

તારીખ ૬.૨.૧૯૯૮ ના હુકમથી વ્યથિત થઈને, સામાવાળા નંબર ૧, બેંક અને સામાવાળા નંબર ૩, 'સમિતિ' એ ડિવિઝન બેન્ચ સમક્ષ અનુક્રમે જી.એ. નંબરો ૧૪૧ અને ૧૦૭/૧૯૯૮ તરીકે અપીલો દાખલ કરી. ૯ માર્ચ, ૧૯૯૮ ના હુકમ દ્વારા, 'દિવ્યા' ની તરફેણમાં વેચાણ મંજૂર કરતા તારીખ ૬.૨.૧૯૯૮ ના હુકમના ભાગ પર સ્ટે આપવામાં આવ્યો હતો.

૬ મે, ૧૯૯૮ ના રોજ, એવો હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો કે ઓફિશિયલ લિક્વિડેટરે સદર હુકમમાં દર્શાવેલ રીતે નવું વેચાણ કરવા માટેના પગલાં લેવા જોઈએ અને કંપનીને રૂપિયા ૮૫ લાખની અનામત કિંમત સાથે ચાલુ વ્યવસાય તરીકે વેચવામાં આવે. કોર્ટે એ પણ નોંધ્યું કે હરાજી ખરીદદારે તેના દ્વારા જમા કરાયેલી રકમ પાછી ખેંચી નથી અને સદર હરાજી ખરીદદારે વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા તેની તરફેણમાં અગાઉથી નક્કી કરાયેલા વેચાણ અંગેના તેના અધિકારો અને દલીલો અનામત રાખ્યા છે. આ કેસ ૧૭ જૂન, ૧૯૯૮ ના રોજ આગળની કાર્યવાહી માટે રાખવામાં આવ્યો હતો. નિર્દેશ મુજબ શરતો અને નિયમો દર્શાવતી વેચાણ નોટિસો જારી કરવામાં આવી હતી. ૧૪ મે ૧૯૯૮ ના રોજ, હરાજી

ખરીદદાર (દિવ્યા) વતી એક અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી જેમાં દલીલ કરવામાં આવી હતી કે તે રૂપિયા ૮૫ લાખની રકમમાં કંપની ખરીદવાની ઓફરથી પાછળ હટવા માંગે છે. કોર્ટે નોંધ્યું કે આ બાબત વિચારણા માંગી લે તેવી છે અને તેથી, પક્ષકારોને ૧૭ જૂન ૧૯૯૮ ના રોજ અથવા તે પહેલાં જરૂરી એક્ઝિડેવિટ ફાઇલ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો જ્યારે અપીલ વિચારણા માટે આવવાની હતી. અંતે, 'દિવ્યા' ના વિદ્વાન વકીલની વિનંતી પર, કોર્ટે તેને રૂપિયા ૮૫ લાખમાંથી ૮૦ ટકા રકમ પાછી ખેંચવાની અને ૨૦ ટકા રકમ એટલે કે રૂપિયા ૧૭ લાખ ડિપોઝિટ તરીકે રાખવાની મંજૂરી આપી જે જો અંતે કોઈ ખરીદદાર રૂપિયા ૮૫ લાખની રકમ માટે બોલી ન લગાવે તો જમ થવાને પાત્ર રહેશે. ૨૬ જૂન ૧૯૯૮ ના રોજ, કોર્ટે ઓફિશિયલ લિક્વિડેટરને છ બોલી લગાવનારાઓની ઓફરો ધરાવતા સીલબંધ કવરો ખોલવાનો નિર્દેશ આપ્યો. તે દિવસે, કોર્ટે મેસર્સ ઇસ્ટર્ન સિલ્ક ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ અથવા મેસર્સ જય પ્રીસ્ટ્રેસડ પ્રોડક્ટ્સ લિમિટેડની તરફેણમાં વેચાણને અંતિમ સ્વરૂપ આપવા માટે ૨ જુલાઈ, ૧૯૯૮ ના રોજ સુનાવણી માટે કેસો રાખવાનો નિર્દેશ આપ્યો. ફરીથી ૨ જુલાઈ, ૧૯૯૮ ના રોજ, ત્રણ બોલી લગાવનારાઓની વધારાની ઓફરો પ્રાપ્ત થઈ એટલે કે મેસર્સ ઇસ્ટર્ન સિલ્ક ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડે રૂપિયા ૧.૦૧ કરોડની ઓફર કરી, જય પ્રીસ્ટ્રેસડ પ્રોડક્ટ્સ લિમિટેડે રૂપિયા ૧.૨૫ કરોડની ઓફર કરી અને દિવ્યાએ રૂપિયા ૧.૩૦ કરોડની ઓફર કરી. તેથી, 'દિવ્યા' ની ઓફર સ્વીકારવામાં આવી

અને તેમાં ઉલ્લેખિત શરતો પર તેની તરફેણમાં વેચાણ મંજૂર કરવામાં આવ્યું. તે જ દિવસી, કોર્ટે અપીલો અને અરજીઓનો પણ તે મુજબ નિકાલ કર્યો.

૧૦ જુલાઈ ૧૯૯૮ ના રોજ, જય, સામાવાળા નંબર ૮ એ ડિવિઝન બેન્ચ સમક્ષ એક અરજી દાખલ કરી જેમાં મહેરબાની કરશો કે 'દિવ્યા' ની તરફેણમાં વેચાણ સ્વીકારવા અને મંજૂર કરવાના તારીખ ૨ જુલાઈ, ૧૯૯૮ ના હુકમને પાછો ખેંચવામાં આવે અને રદ કરવામાં આવે અને તેને વિસર્જનમાં રહેલી કંપનીની અસ્કયામતો માટે રૂપિયા ૧.૪૦ કરોડની તેની ઓફર સબમિટ કરવાની તક આપવામાં આવે. ૨૩ જુલાઈ, ૧૯૯૮ ના રોજ, સામાવાળા નંબર ૭, 'શર્મા' એ અપીલકર્તાને એક અરજી મોકલી જેમાં અન્ય બાબતોની સાથે અરજ કરેલ છે કે તારીખ ૨ જુલાઈ, ૧૯૯૮ ના હુકમને પાછો ખેંચવામાં આવે કારણ કે તે કંપનીની અસ્કયામતોની ખરીદી માટે રૂપિયા ૨ કરોડ ચૂકવવા તૈયાર હતો. ૨૩ જુલાઈ, ૧૯૯૮ ના રોજ આ અરજીઓની સુનાવણી વખતે, સામાવાળા નંબર ૭ અને ૮ વતી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે તેઓ કંપનીને એક ચાલુ વ્યવસાય તરીકે ખરીદવા માટે તૈયાર અને ઉત્સુક હતા અને પોતાની શુદ્ધ દાનત પ્રસ્થાપિત કરવા માટે, તેઓ રૂપિયા ૨ કરોડના ૨૦ ટકા જમા કરાવવા તૈયાર હતા. સદર અરજીઓના આધારે, કોર્ટે અરજદારોને ઓફિશિયલ લિક્વિડેટર પાસે પ્રત્યેકને રૂપિયા ૪૦ લાખ જમા કરાવવાનો નિર્દેશ આપ્યો. ત્યારબાદ, આ કેસ ૧૧ ઓગસ્ટ, ૧૯૯૮ ના રોજ સુનાવણી માટે રાખવામાં આવ્યો હતો, જે દિવસી કોર્ટે ઉપર જણાવેલા તથ્યો અને મંજૂર થયેલા વેચાણને પુનઃ ખોલવા માટે સામાવાળા

નંબર ૭ અને ૮ દ્વારા દાખલ કરાયેલી અરજીઓ પર વિચાર કર્યો હતો. તે અરજીઓનો હરાજ ખરીદદાર (દિવ્યા) અને સામાવાળા નંબર ૩ 'સમિતિ' દ્વારા પણ વિરોધ કરવામાં આવ્યો હતો. વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતો પર વિચાર કર્યા પછી, કોર્ટે વેચાણની શરતો અને નિયમોની નીચેની કલમ ૧૧ નો સંદર્ભ આપ્યો અને ઠેરવ્યું કે ચોક્કસ શરતને ધ્યાનમાં લેતા, લેણદારો વગેરેના લાભ માટે અને/અથવા જાહેર હિતમાં વેચાણ રદ કરવાની સત્તા કોર્ટમાં નિહિત હતી:

"કલમ ૧૧: માનનીય હાઈકોર્ટ ખરીદદાર/ખરીદદારોની તરફેણમાં થયેલું વેચાણ રદ કરી શકે છે, ભલે વેચાણ મંજૂર થઈ ગયું હોય અને/અથવા ખરીદીની રકમ ચૂકવી દેવામાં આવી હોય, એવી શરતો અને નિયમો પર જે કોર્ટ લેણદારો, અંશદાતાઓ અને તમામ સંબંધિતોના હિત અને લાભ માટે અને/અથવા જાહેર હિત માટે યોગ્ય અને યોગ્ય માને."

કોર્ટે નોંધ્યું કે તે એ તથ્ય તરફ આંખ આડા કાન કરી શકે નહીં કે શરૂઆતમાં મિલકત રૂપિયા ૩૭ લાખની કિંમતે વેચવાની દરખાસ્ત કરવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ રૂપિયા ૮૫ લાખમાં વેચાણ મંજૂર કરવામાં આવ્યું હતું જેને રદ કરવામાં આવ્યું હતું અને ડિવિઝન બેન્ચની દરમિયાનગીરીથી રકમ વધારીને રૂપિયા ૧.૩ કરોડ કરવામાં આવી હતી. કોર્ટે અવલોકન કર્યું કે જે રીતે બે અરજદારો સદર મિલકત રૂપિયા ૨ કરોડમાં ખરીદવાની દરખાસ્ત સાથે આગળ

આવ્યા છે, તેથી LICA (P) Ltd. (૧) વિરુદ્ધ ઓફિશિયલ લિક્વિડેટર, (૧૯૯૬) ૮૫ કંપની કેસીસ ૭૮૮ અને LICA (P) Ltd., (૨) વિરુદ્ધ ઓફિશિયલ લિક્વિડેટર, (૧૯૯૬) ૮૫ કંપની કેસીસ ૭૯૨] માં સ્થાપિત સિદ્ધાંત હાલના કેસના તથ્યોને સંપૂર્ણપણે લાગુ પડે છે. કોર્ટે એ પણ અવલોકન કર્યું કે તે એ તથ્ય પ્રત્યે સભાન છે કે કંપનીના વેચાણમાં પણ અંતિમતા હોવી જોઈએ, પરંતુ જ્યાં સુધી ખરીદદારને કબ્જો સોંપવામાં ન આવે અને વેચાણ દસ્તાવેજ સંપાદિત ન થાય ત્યાં સુધી, કોર્ટ વેચાણની શરતો અને નિયમોની કલમ ૧૧ ના આધારે ન્યાયના હિતમાં વેચાણ પુનઃ ખોલી શકે છે. કોર્ટે નવલખા એન્ડ સન્સ વિરુદ્ધ શ્રી રમણા દાસ અને અન્ય, [૧૯૬૯] ૩ એસ.સી.સી. ૫૩૭] ના ચુકાદાનો પણ સંદર્ભ આપ્યો. પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી તમામ રજૂઆતોને ધ્યાનમાં લેતા, અપીલકર્તાની તરફેણમાં રૂપિયા ૧.૩ કરોડની રકમ માટે મંજૂર કરાયેલું વેચાણ એવા નિર્દેશ સાથે રદ કરવામાં આવ્યું હતું કે સામાવાળા નંબર ૭ અને ૮ એ 'દિવ્યા' ને તેના દ્વારા ભોગવવામાં આવેલા નુકસાન માટે પ્રત્યેકને રૂપિયા ૭૦ હજાર ચૂકવીને વળતર આપવું જોઈએ અને કંપનીની અસ્કયામતોના પુનઃવેચાણનો નિર્દેશ આપ્યો. સદર હુકમ હાલની કોર્ટ સમક્ષ પડકાર હેઠળ છે.

આ અપીલોની સુનાવણી વખતે, સામાવાળા નંબર ૭ અને ૮ વતી પુનરોચ્ચાર કરવામાં આવ્યો હતો કે તેઓ હજુ પણ પ્રશ્નગત મિલકત કલકત્તા હાઈકોર્ટ સમક્ષ ઓફર કરેલી કિંમતે ખરીદવા તૈયાર છે અને તેઓ રૂપિયા ૨

કરોડની રકમમાં તેને ખરીદવા ઉત્સુક છે. 'દિવ્યા' વતી એવું જણાવવામાં આવ્યું હતું કે તે હાલમાં કોઈ ઓફર કે નિવેદન કરવા તૈયાર નથી.

અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે મંજૂર થયેલા વેચાણને રદ કરતો હાઈકોર્ટે પસાર કરેલો હુકમ દેખીતી રીતે જ ગેરકાયદેસર અને ભૂલભરેલો છે. તેમણે રજૂઆત કરી કે 'દિવ્યા' ની તરફેણમાં વેચાણની મંજૂરી પહેલાં ન્યાયાધીશો દ્વારા તમામ પ્રયાસો કરવામાં આવ્યા હતા અને અંતે રૂપિયા ૧.૩૦ કરોડમાં ખરીદવાની અપીલકર્તાની ઓફર સ્વીકારવામાં આવી હતી અને વેચાણ મંજૂર કરવામાં આવ્યું હતું. તે સમયે, જય-સામાવાળા નંબર ૮ એ રૂપિયા ૧.૨૫ કરોડની તેની ઓફર વધારી ન હતી. સામાવાળા નંબર ૭ ને બોલી લગાવવાની મંજૂરી આપવામાં આવી ન હતી કારણ કે તેણે વેચાણ માટેની જાહેરાતમાં દર્શાવેલ શરતોનું પાલન કર્યું ન હતું અને તેથી, ૨ જુલાઈ, ૧૯૯૮ ના રોજ હરાજી વેચાણ શરૂ થતાં પહેલાં, તેને હરાજીમાં ભાગ લેવાની મંજૂરી આપવામાં આવી ન હતી. તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વેચાણ મંજૂર થયા પછી, ત્યારબાદની ઊંચી ઓફર આવી મંજૂરી રદ કરવા માટે માન્ય કારણ બની શકે નહીં. તેમણે પોતાની દલીલના સમર્થનમાં વિવિધ ચુકાદાઓનો સંદર્ભ આપ્યો અને રજૂઆત કરી કે એકવાર કોર્ટે તમામ સંબંધિત પાસાઓ પર પોતાનું મન લગાવીને વેચાણ મંજૂર કરી દીધું હોય, પછી ભૂતકાળમાં જઈને તપાસ કરવી અને 'જય' કે 'શર્મા' ની ત્યારબાદની ઓફરો સ્વીકારવી માન્ય નથી. તેમણે નિર્દેશ કર્યો કે મૂળ મૂલ્યાંકન અહેવાલમાં મિલકતનું મૂલ્ય માત્ર

રૂપિયા ૩૭ લાખ નક્કી કરવામા આવ્યું હતું. ત્યારબાદ અપીલકર્તાએ પોતાની ઓફર વધારીને રૂપિયા ૮૫ lakhs કરી અને કામદારોને પુનઃરોજગાર આપવા સંમત થયો, તેથી વિદ્વાન સિંગલ જજે તેની તરફેણમાં વેચાણ મંજૂર કર્યું. સદર હુકમને ડિવિઝન બેન્ચ સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યો હોવાથી, ડિવિઝન બેન્ચે ઓફિશિયલ લિક્વિડેટરને નવું વેચાણ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો અને અંતે અપીલકર્તાની રૂપિયા ૧.૩૦ કરોડની સૌથી ઊંચી ઓફર કોર્ટ દ્વારા સ્વીકારવામાં આવી. આવી સ્થિતિમાં, ડિવિઝન બેન્ચે LICA (P) Ltd. વિરુદ્ધ ઓફિશિયલ લિક્વિડેટર અને અન્ય, (૧૯૯૬) ૮૫ કંપની કેસીસ ૭૮૮ માં હાલની કોર્ટના ચુકાદા પર ખોટી રીતે આધાર રાખ્યો. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અપીલના નિકાલ પછી, ડિવિઝન બેન્ચ ફંકટોસ ઓફિશિયો બની ગઈ હતી અને તેથી તે તેના અગાઉના હુકમની સમીક્ષા કરી શકે નહીં.

આની સામે, સામાવાળાઓના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે અપીલકર્તા દ્વારા ઓફર કરાયેલી કિંમત સામાવાળા નંબર ૭ અને ૮ ની ત્યારબાદની ઓફરોની સરખામણીમાં અત્યંત અપૂરતી હોવાથી, કોર્ટ વેચાણ રદ કરવા માટે ન્યાયી હતી.

અમારા મતે, તથ્યો પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે તમામ સંબંધિત તથ્યો પર વિચાર કર્યો છે જેમાં એ તથ્યનો પણ સમાવેશ થાય છે કે પ્રારંભિક તબક્કે, અપીલકર્તા 'દિવ્યા' એ મિલકતો ખરીદવા માટે માત્ર

રૂપિયા ૩૭ લાખની ઓફર કરી હતી. તેનો અર્થ એ કે, અપીલકર્તા પાણીના મૂલ્યે ખરીદવા માંગતો હતો. ત્યારબાદ, કોર્ટની દરમિયાનગીરીથી, અપીલકર્તા દ્વારા કિંમત વધારીને રૂપિયા ૧.૩ કરોડ કરવામાં આવી હતી. આ દર્શાવે છે કે અપીલકર્તા મિલકત ખરીદવા માટે ઉત્સુક હતો, જો કે માત્ર ન્યૂનતમ રકમ ચૂકવીને અને લિક્વિડેટર દ્વારા વેચાણનો લાભ લેવાની આશામાં કે જો અન્ય કોઈ ખરીદદારો ન હોય, તો તે બજાર કિંમત કરતાં અસાધારણ રીતે ઓછી કિંમતે કંપની ખરીદી લેશે. એ પણ સાચું છે કે ૨ જુલાઈ ૧૯૯૮ ના રોજ, અપીલકર્તા દ્વારા કરવામાં આવેલી ઓફર સ્વીકારવામાં આવી હતી અને તેની તરફેણમાં વેચાણ મંજૂર કરવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ તે જ સમયે, મિલકતનો કબ્જો સોંપવામાં આવે તે પહેલાં, અથવા તેની તરફેણમાં વેચાણ દસ્તાવેજ સંપાદિત થાય તે પહેલાં, સામાવાળા નંબર ૭ અને ૮ એ નિર્દેશ કર્યો કે અસ્કયામતો અને મિલકતો રૂપિયા ૨ કરોડમાં વેચી શકાય તેમ છે. પોતાની શુદ્ધ દાનત દર્શાવવા માટે, તેમને પ્રત્યેકને રૂપિયા ૪૦ લાખ જમા કરાવવા અને અપીલકર્તાને નુકસાની પેટે પ્રત્યેકને રૂપિયા ૭૦ હજાર ચૂકવવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો. વધુમાં, વેચાણ રદ કરવાની અરજી અપીલકર્તાની બોલી સ્વીકારવાના હુકમના થોડા દિવસોમાં જ દાખલ કરવામાં આવી હતી. સંજોગોના આ સેટમાં, જ્યારે અસ્કયામતોની સાચી બજાર કિંમત કોર્ટને યોગ્ય રીતે ખબર ન હતી અને વેચાણ અત્યંત અપૂરતી કિંમતે મંજૂર કરવામાં આવ્યું હતું, ત્યારે કંપની, તેના સુરક્ષિત અને અસુરક્ષિત લેણદારો અને કર્મચારીઓના હિતમાં તેને

રદ કરવા માટે કોર્ટ સ્વતંત્ર હતી. અપીલકર્તાને સામાવાળા નંબર ૭ અને ૮ દ્વારા પ્રત્યેકને રૂપિયા ૭૦ હજારની ચુકવણી કરીને યોગ્ય વળતર પણ આપવામાં આવ્યું છે.

આ વિષય પરનો કાયદો સુસ્થાપિત છે. નવલખા એન્ડ સન્સ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, અપીલકર્તાની ઓફર સ્વીકારવામાં આવ્યા પછી, ગોપાલદાસ દારક તરફથી વધુ રકમ માટેની નવી ઓફર એવું કહીને પ્રાપ્ત થઈ હતી કે તે સમયસર ઓફર કરી શક્યો ન હતો કારણ કે તેને અરજીની તારીખના માત્ર ૨ દિવસ પહેલાં જ વેચાણની જાણ થઈ હતી અને ઊંચી બોલીની શક્યતા હતી. નવી હરાજીનો નિર્દેશ આપવા અથવા નવી ઓફરો મંગાવવાને બદલે, વિદ્વાન જજે તે જ દિવસે કોર્ટમાં જ મેસર્સ નવલખા અને ઊંચી ઓફર કરનાર ગોપાલદાસ દારક વચ્ચે ખુદી બોલી ગોઠવવાનું યોગ્ય માન્યું. મેસર્સ નવલખાએ ત્યારબાદ રૂપિયા ૮,૮૨,૦૦૦ ની ઊંચી બોલી લગાવી અને તેની બોલી સ્વીકારવામાં આવી અને વિદ્વાન જજે બાકીની રકમ ચૂકવવાના નિર્દેશ સાથે તેની તરફેણમાં વેચાણ પૂર્ણ કર્યું. ત્યારબાદ રૂપિયા ૧૦ લાખની ઓફર કરતી અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે મિલકતના વેચાણની યોગ્ય પ્રસિદ્ધિ કરવામાં આવી ન હતી, પરંતુ કોર્ટ દ્વારા તે અરજી ફગાવી દેવામાં આવી હતી. તેથી, રૂપિયા ૧૦ લાખની ઓફર કરનાર અરજદાર દ્વારા એક અપીલ અને મંજૂરીના હુકમ વિરુદ્ધ એક અંશદાતા દ્વારા બીજી અપીલ દાખલ કરવામાં આવી હતી. ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા બંને અપીલો મંજૂર કરવામાં આવી હતી અને

વિદ્વાન જજ દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમને કાયદા અનુસાર સીલબંધ ટેન્ડરો મંગાવીને અથવા હરાજી દ્વારા મિલકતના વેચાણ માટે નવા પગલાં લેવાના નિર્દેશ સાથે રદ કરવામાં આવ્યો હતો. સદર હુકમને મેસર્સ નવલખા દ્વારા હાલની કોર્ટ સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યો હતો. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે વિદ્વાન સિંગલ જજના હુકમમાં દરમિયાનગીરી કરવા માટે ડિવિઝન બેન્ચ પાસે કોઈ કારણ ન હતું. તે સંદર્ભમાં, કંપનીઝ (કોર્ટ) રુલ્સ, ૧૯૫૯ ના રુલ ૨૭૩ નો ઉલ્લેખ કર્યા પછી, કોર્ટે અવલોકન કર્યું:

"વેચાણની મંજૂરીને સંચાલિત કરતા સિદ્ધાંતો સુસ્થાપિત છે. જ્યાં કમિશનરો દ્વારા ઓફરનો સ્વીકાર કોર્ટની મંજૂરીને આધીન હોય, ત્યાં ઓફર કરનારને માત્ર સ્વીકારથી મિલકતમાં કોઈ નિહિત અધિકાર મળતો નથી કે જેથી તે તેની ઓફરની સ્વચાલિત મંજૂરીની માંગ કરી શકે. કોર્ટ દ્વારા મંજૂરીની શરત મિલકત અપૂરતી કિંમતે વેચાતી અટકાવવા માટેના એક સુરક્ષા કવચ તરીકે કામ કરે છે, ભલે તે વેચાણના સંચાલનમાં કોઈ ગેરરીતિ કે છેતરપિંડીનું પરિણામ હોય કે ન હોય. દરેક કેસમાં કોર્ટની એ ફરજ છે કે તે પોતાની જાતને સંતુષ્ટ કરે કે મિલકતની બજાર કિંમતને ધ્યાનમાં લેતા ઓફર કરાયેલી કિંમત વ્યાજબી છે કે કેમ. જ્યાં સુધી કોર્ટ કિંમતની પર્યાપ્તતા વિશે સંતુષ્ટ ન થાય ત્યાં સુધી, વેચાણની મંજૂરીનું કાર્ય ન્યાયિક વિવેકાધિકારનો યોગ્ય ઉપયોગ ગણાશે નહીં. ગોવર્ધન દાસ ચુની લાલ વિરુદ્ધ ટી. શ્રીમન કંથિમથિનાથ પિલ્લઈ એ.આઈ.આર. (૧૯૨૧) મદ્રાસ ૨૮૬ માં, એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે જ્યાં

મિલકતને ખાનગી કરાર અથવા અન્યથા વેચવાની સત્તા આપવામાં આવી હોય, ત્યાં કોર્ટની એ ફરજ છે કે તે પોતાની જાતને સંતુષ્ટ કરે કે નક્કી કરેલી કિંમત એ શ્રેષ્ઠ કિંમત છે જેની ઓફર કરવાની અપેક્ષા રાખી શકાય. તે એટલા માટે કારણ કે કોર્ટ કંપની અને તેના લેણદારોના હિતોની રક્ષક છે અને કંપનીઝ એક્ટ હેઠળ જરૂરી કોર્ટની મંજૂરીનો ઉપયોગ કંપની અને તેના લેણદારોના હિતોને પણ ધ્યાનમાં રાખીને ન્યાયિક વિવેકાધિકાર સાથે કરવો જોઈએ. આ સિદ્ધાંતનું પાલન રથનસ્વામી પિલ્લઈ વિરુદ્ધ સદાપથી પિલ્લઈ, એ.આઈ.આર. (૧૯૨૫) મદ્રાસ ૩૧૮ અને એસ. સુંદરરાજન વિરુદ્ધ મેસર્સ રોશન એન્ડ કો., એ.આઈ.આર. (૧૯૪૦) મદ્રાસ ૪૨ માં કરવામાં આવ્યું હતું. એ. સુબ્બરાયા મુદલિયાર વિરુદ્ધ કે. સુંદરરાજન, એ.આઈ.આર. (૧૯૫૧) મદ્રાસ ૯૮૬ માં એ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો હતો કે કોર્ટ દ્વારા મંજૂરીની શરત એ મિલકત અપૂરતી કિંમતે વેચાતી અટકાવવા માટેનું સુરક્ષા કવચ હોવાથી, કોર્ટ તેના હુકમોના અનુસંધાનમાં યોજાયેલી હરાજીમાં સૌથી ઊંચી બોલી સ્વીકારવા કે નકારવાના તેના અસંદિગ્ધ વિવેકાધિકારનો ઉપયોગ કરતી વખતે, એ જોવું માત્ર યોગ્ય જ નહીં પરંતુ જરૂરી રહેશે કે હરાજીમાં મેળવેલી કિંમત યોગ્ય કિંમત છે ભલે ગેરરીતિ કે છેતરપિંડીનો કોઈ સંકેત ન હોય."

ઉપરોક્ત અવલોકન પરથી, તે બિલકુલ સ્પષ્ટ થાય છે કે કોર્ટ કંપની અને તેના લેણદારોના હિતોની રક્ષક છે. તેથી, કોર્ટની એ ફરજ છે કે તે જોવું કે હરાજીમાં મેળવેલી કિંમત પર્યાપ્ત કિંમત છે ભલે ગેરરીતિ કે છેતરપિંડીનો કોઈ

સંકેત ન હોય. ઉપર જણાવ્યા મુજબ, હાલના કેસમાં, વેચાણની કાર્યવાહીનો એક લાંબો ઇતિહાસ રહ્યો છે. અપીલકર્તાએ કર્મચારીઓની સમિતિ સાથે રૂપિયા ૩૭ લાખનો કરાર કર્યા પછી પોતાની ઓફર શરૂ કરી હતી. કોર્ટના વેચાણનો અયોગ્ય લાભ લેવા માટે આ દેખીતી રીતે જ ઓછી બોલી હતી. વિદ્વાન સિંગલ જજની દરમિયાનગીરીથી બોલી વધારીને રૂપિયા ૮૫ લાખ કરવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ, ડિવિઝન બેન્ચ સમક્ષ, અપીલકર્તાએ તેને વધારીને રૂપિયા ૧.૩૦ કરોડ કરી હતી. તે તબક્કે, સામાવાળા નંબર ૭, 'શર્મા' ને બોલી લગાવવાની મંજૂરી આપવામાં આવી ન હતી કારણ કે તેણે જાહેરાતની જરૂરિયાતોનું પાલન કર્યું ન હતું. એ જણાવવું જરૂરી છે કે ૨૬ જૂન, ૧૯૯૮ ના રોજ, ડિવિઝન બેન્ચે હુકમ કર્યો હતો કે ઇસ્ટર્ન સિલ્ક ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ અને જય પ્રીસ્ટ્રેસડ પ્રોડક્ટ્સ લિમિટેડની ઓફરો પર જ ૨ જુલાઈ, ૧૯૯૮ ના રોજ વિચાર કરવામાં આવશે અને આ બે પક્ષકારો દ્વારા કરવામાં આવેલી ઓફરોના આધારે વેચાણની મંજૂરી આપવામાં આવશે. વધુમાં, અપીલકર્તા 'દિવ્યા' એ તેની અગાઉની ઓફર પાછી ખેંચી લીધી હોવા છતાં, કોર્ટે તેને તારીખ ૨ જુલાઈ, ૧૯૯૮ ના હુકમમાં નોંધ્યા મુજબ આગળની ઓફર કરવામાં ભાગ લેવાની મંજૂરી આપી હતી. સંજોગોના આ સેટમાં, બોલીને માત્ર ત્રણ ઓફરકર્તાઓ વચ્ચે મર્યાદિત રાખવાની કોઈ જરૂર ન હતી.

LICA (P) Ltd. (૧) વિરુદ્ધ ઓફિશિયલ લિક્વિડેટર અને અન્ય, (૧૯૯૬) ૮૫ કંપની કેસીસ ૭ concert ૮૮ માં, હાલની કોર્ટે સમાન પ્રશ્ન પર વિચાર કરતી વખતે આ મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

"ખુદી હરાજનો હેતુ સૌથી વધુ નફાકારક કિંમત મેળવવાનો છે અને હરાજની ખુદાપણું જાળવી રાખવી એ કોર્ટની ફરજ છે જેથી ઈચ્છુક બોલી લગાવનારાઓ ભાગ લેવા અને ઊંચી કિંમત ઓફર કરવા માટે મુક્ત રહે. જો તે માર્ગ કાપી નાખવામાં આવે અથવા બંધ કરવામાં આવે તો છેતરપિંડીની અથવા અપૂરતી કિંમત મેળવવાની અથવા ઓછી બોલી લગાવવાની શક્યતા મોટી દેખાશે. તેથી, કોર્ટે પોતાના વિવેકાધિકારનો ઉપયોગ સમજદારીપૂર્વક અને સાવધાનીપૂર્વક અને દરેક કેસના તથ્યો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને કરવો પડશે."

આ બાબત ફરીથી હાલની કોર્ટ સમક્ષ લાવવામાં આવી હતી અને LICA (P) Ltd. (૨) વિરુદ્ધ ઓફિશિયલ લિક્વિડેટર અને અન્ય, (૧૯૯૬) ૮૫ કંપની કેસીસ ૭૯૨ માં કોર્ટે ઠેરવ્યું:

"કાર્યવાહીનું યોગ્ય નિયંત્રણ અને કોર્ટ દ્વારા અર્થપૂર્ણ દરમિયાનગીરી સિન્ડિકેટની રચના, ઓછી બોલી અને તેના પરિણામે અપૂરતી કિંમતે મિલકતના થયેલા વેચાણને અટકાવશે. હાલની કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમનું

પરિણામ એ આવ્યું કે જે મિલકત રૂપિયા ૪૫ લાખમાં ફાઇનલ થવાની હતી, તેના રૂપિયા ૧.૧૦ કરોડ મળ્યા અને હાલની કોર્ટમાં રૂપિયા ૧.call રૂપ કરોડની વધુ ઓફર કરવામાં આવી છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, વેચાણ હેઠળની મિલકત ઊંચી બજાર કિંમત મેળવવા સક્ષમ છે. આ સંજોગોમાં, શ્રી રામાસ્વામીની એ દલીલમાં થોડું જોર હોવા છતાં કે કોર્ટની હરાજી સામાન્ય રીતે વારંવાર ખોરવવી જોઈએ નહીં, કારણ કે હાલની કોર્ટે અગાઉના પ્રસંગે હરાજીને બે બોલી લગાવનારાઓ વચ્ચે મર્યાદિત કરી હતી, તેથી તે અવરોધ નવેસરથી વેચાણનો નિર્દેશ આપવામાં આડે આવશે નહીં. આજે પણ પક્ષકારો બોલીમાં ભાગ લેવા તૈયાર છે."

વધુમાં, ઉપર ટાંક્યા મુજબ વેચાણની શરતો અને નિયમોમાં એક ચોક્કસ શરત નંબર ૧૧ છે જે કોર્ટને લેણદારો, અંશદાતાઓ અને તમામ સંબંધિતોના હિત અને/અથવા જાહેર હિત માટે વેચાણ મંજૂર થયા પછી પણ તેને રદ કરવાની સત્તા આપે છે. આ બાબતને ધ્યાનમાં લેતા, એમ કહી શકાય નહીં કે વેચાણ મંજૂર થયા પછી કોર્ટ ફક્ટોસ ઓફિશિયો બની ગઈ હતી. ઉપર જણાવ્યા મુજબ, અપીલકર્તાની તરફેણમાં ન તો મિલકતનો કબ્જો સોંપવામાં આવ્યો હતો કે ન તો વેચાણ દસ્તાવેજ સંપાદિત કરવામાં આવ્યો હતો. રૂપિયા ૨ કરોડની ઓફરની સરખામણીમાં રૂપિયા ૧.૩૦ કરોડની ઓફર તદ્દન અપૂરતી છે અને જે કેસમાં આવી ઊંચી કિંમતની ઓફર કરવામાં આવે છે ત્યાં વેચાણ રદ કરવું તે કંપની અને તેના લેણદારોના હિતમાં રહેશે. આનાથી સૌથી ઊંચી બોલી લગાવનારને

થોડી અસુવિધા કે નુકસાન થઈ શકે છે પરંતુ બજારના પરિબળો અને કિંમતથી સારી રીતે વાકેફ એવા કોઈ બિઝનેસ હાઉસ દ્વારા નહીં પરંતુ કોર્ટના પરિસરમાં આવા વેચાણ થતા હોવાના તથ્યને ધ્યાનમાં લેતા તેમાં કંઈ થઈ શકે તેમ નથી. કોર્ટ દ્વારા અત્યંત અપૂરતી કિંમતે વેચાણની મંજૂરી, ભલે તે વેચાણના સંચાલનમાં કોઈ ગેરરીતિ કે છેતરપિંડીનું પરિણામ હોય કે ન હોય, તેને એ આધારે રદ કરી શકાય છે કે તે ન્યાયિક વિવેકાધિકારનો ન્યાયી અને યોગ્ય ઉપયોગ ન હતો. આવા કેસોમાં, કોર્ટ દ્વારા અર્થપૂર્ણ દરમિયાનગીરી કોર્ટ દ્વારા હરાજના સમયે અમુક અંશે ઓછી બોલી લગાવવાની પ્રવૃત્તિને અટકાવી શકે છે. હાલના કેસમાં, કોર્ટે ટૂંકા સમયમાં તેના ન્યાયિક વિવેકાધિકારના ઉપયોગની સમીક્ષા કરી છે.

પરિણામે, 'દિવ્યા' દ્વારા દાખલ કરાયેલી સિવિલ અપીલ નં. ૪૭૦૬/૧૯૯૮ અને 'સમિતિ' દ્વારા દાખલ કરાયેલી સિવિલ અપીલ નં. ૪૭૦૭/૧૯૯૮ ફગાવી દેવામાં આવે છે. વચગાળાનો હુકમ વેકેટ કરવામાં આવે છે. હાલની અપીલની સુનાવણી અને નિકાલ બાકી હોવાથી હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમ પર સ્ટે આપવામાં આવ્યો હોવાથી, હરાજ વેચાણના સંચાલન માટે સમયપત્રક નક્કી કરવા માટે કોર્ટમાંથી નવો વિશેષ હુકમ મેળવવો જરૂરી છે. તેથી, લિક્વિડેટરને વર્તમાનપત્રોમાં, ખાસ કરીને દિલ્હી અને હરિયાણા રાજ્યમાં પ્રસારણ ધરાવતા વર્તમાનપત્રોમાં યોગ્ય પ્રસિદ્ધિ આપ્યા પછી કાયદા અનુસાર સીલબંધ ટેન્ડરો મંગાવીને અથવા હરાજ દ્વારા મિલકતના

વેચાણ માટે કોર્ટમાંથી હુકમ મેળવીને વહેલામાં વહેલી તકે યોગ્ય પગલાં લેવા નિર્દેશ આપવામાં આવે છે, જેમાં અનામત કિંમત રૂપિયા ૨ કરોડ (ઓફર મુજબ) નક્કી કરવામાં આવેલ છે. પક્ષકારોને પોતપોતાનો ખર્ચ ભોગવવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે.

વી.એસ.એસ.

અપીલો ફગાવી દેવામાં આવી.

This is an AI-assisted translation.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.